

ประโยชน์ ๑-๒

ปัญหา บาลีไวยากรณ์

สอบครั้งที่ ๒๐ วันที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๖๘

-
๑. คัพท์เช่นไร ซึ่งอ่านออกเสียง “ไรบัง” ๑ (๒๕๕๓)
  ๒. วิภัตติอักษรเป็นเครื่องหมายให้รู้ว่าไรบัง ๑ วิภัตติเห็น เมื่อลองแล้วต้องทีฆะ ๑ ที่สุดปัจจัยเป็น อา ในหมวดชาตุทั้งปวง ๑ (๒๕๕๓/๒)
  ๓. ในอักษรต้นท่านแบ่งบทเป็นเท่าไร ๑ อะไรบัง ๑ แต่ละบทเป็นเครื่องหมายให้รู้ว่าไร ๑ (๒๕๕๒)
  ๔. กิริยาคัพท์เช่นไร ซึ่งเหตุกัตตุวาก ฯ ลงเขียนวิภัตติหมวดปัญจมี เนพะฝ่ายปรัชลับหมวด ๑ (๒๕๕๒/๒)
  ๕. คัพท์เช่นไร ซึ่งอ่านออกเสียง “สาชนะ” ๑ มีเท่าไร ๑ อะไรบัง ๑ นายโภ, โภชน์ จัดเป็นสาชนะอะไร ๑ (๒๕๕๒)
  ๖. คัพท์เช่นไร ซึ่งอ่านออกเสียง “กัมสาชนะ” ๑ และกัมสาชนะนั้น ท่านบัญญัติให้เปล่าว่าย่างไร ๑ (๒๕๕๓)
  ๗. ๓ ปัจจัยในกิริยากิตก์ เมื่อประกอบกับชาตุซึ่งมี มุ หรือ หุ เป็นที่สุด แปลง ๓ เป็นอะไรได้บ้าง ๑ จงตอบพร้อมทั้งยกตัวอย่างมาประกอบ ๑ (๒๕๕๒/๒)
  ๘. กิริยากิตก์ต่อไปนี้ คือ ภูโต, นิกุขมุ แปลว่าอย่างไร ๑ สำเร็จรูปมากจากอะไร ๑ (๒๕๕๓/๒)

ให้เวลา ๓ ชั่วโมง.

ประโยชน์ ๑-๒
เฉลย บาลีไวยากรณ์
สอบครั้งที่ ๒๐ วันที่ ๙ มีนาคม ๒๕๖๘

๑. **ตอบ** คำพูดกล่าวกิริยาคือความทำ เป็นต้นว่า ยืน เดิน นั่ง นอน กิน ดื่ม ทำ พูด คิด ชื่อว่าอาชญาต ฯ ในอาชญาตนั้น ท่านประกอบด้วย วิภาคติ การ บท วนะ บุรุษ ราษฎร วาจก ปัจจัย เพื่อเป็นเครื่องหมายเนื้อความให้ชัดเจน ฯ
๒. **ตอบ** วิภาคติอาชญาตเป็นเครื่องหมายให้รู้ การ บท วนะ บุรุษ ฯ
มิ ม วตุตมานา ก็ดี หิ มิ ม ปณุจมี ก็ดี อยู่ข้างหลัง เมื่อลองเล้าต้องทีฆะ อ ที่สุดปัจจัยเป็น อา ในหมวดราษฎรทั้งปวง ฯ
๓. **ตอบ** ในอาชญาตนั้น ท่านแบ่งบทเป็น ๒ บท คือ
ปรัลลบท บทเพื่อผู้อื่น ๑
อัตโนบท บทเพื่อตน ๑ ฯ
ปรัลลบท เป็นเครื่องหมายให้รู้กิริยาที่เป็นภัยต่อชาติ
อัตโนบท เป็นเครื่องหมายให้รู้กิริยาที่เป็นภัยมัวจกและภาวนาจก ฯ
๔. **ตอบ** กิริยาคำพห์ไดกล่าวผู้เชี่ยวชาญให้ค้นอื่นทำ คือแสดงว่าเป็นกิริยาของผู้เชี่ยวชาญทำนั้น กิริยาคำพห์นั้น ชื่อ เหตุภัยต่อชาติ ฯ
ได้เขียนวิภาคติหมวดปัญจมี เลพะฝ่ายปรัลลบทมาดังนี้

ปัญจมี (ปรัลลบท)

	เอก.	พห.
ป.	ตุ	อนุตุ
ม.	หิ	ဓ
อ.	มิ	ມ

๕. **ตอบ** คำพห์ที่ท่านให้ลำเร็จมาแต่รูปวิเคราะห์ ชื่อว่าสาชนะ ฯ
(สาชนะนั้น) มี ๗ คือ กัตตุสาชนะ, กัมมสาชนะ, ภาวสาชนะ, กรณสาชนะ, สัมปทานสาชนะ,
อปานานสาชนะ, อธิกรณสาชนะ ฯ

นายโภ จัดเป็นกัตตุสาชนะ ฯ
โภชน จัดเป็นกัมมสาชนะ ฯ

๖. **ตอบ** ผู้ทำ ๆ ซึ่งลิงได คำพห์ที่เป็นชื่อของลิงนั้นเป็นต้นว่า ปิโย เป็นทรัพ โรส วิลัยเป็นที่นิเด ก็ดี คำพห์ที่
เป็นชื่อของลิงของที่เขาทำ เป็นต้นว่า กิจุ กรรมอันเข้าพึงทำ ทาน สิงของอันเข้าพึงให้ ก็ดี ชื่อว่ากัมมสาชนะ
นั้น ท่านบัญญัติให้เปลอย่างนี้ คือ
กัมมสาชนะนั้น ท่านบัญญัติให้เปลอย่างนี้ คือ
ที่เป็นกัตตุรูป เปลว่า “เป็นที่”

ที่เป็นก้มมรูป แปลว่า “เป็นที่อันเข้า” ฯ

๗. **ตอบ** ๓ ปัจจัย ในกริยาภิทักษ์ เมื่อประกอบกับราตุซึ่งมี **มุ** หรือ **หุ** เป็นที่สุด แปลง ๓ เป็น ดังนี้
ราตุมี **มุ** เป็นที่สุด แปลง ๓ เป็น **นุ** แล้วลับที่สุดราตุ เช่น **ปกุกนุโトイ** หลักไปแล้ว สำเร็จรูปมาจากการ
ป บทหน้า กมุ ราตุ ในความก้าวไป,
ราตุมี **หุ** เป็นที่สุด แปลง ๓ เป็น **พุ** แล้วลับที่สุดราตุ เช่น **รุพุโน** ออกแล้ว สำเร็จรูปมาจากการ **รุหุ**
ราตุ ใจความออก ฯ

๘. **ตอบ** **ภุตุโトイ** แปลว่า อัน...กินแล้ว ฯ สำเร็จรูปมาจากการ **ภุชุ** ราตุ ในความกิน, ๓ ปัจจัย ราตุมี **ชุ** เป็นที่สุด
เอาที่สุดราตุเป็น ๓ ฯ
นิกุขมุม แปลว่า ออกแล้ว ฯ สำเร็จรูปมาจากการ **นิ** บทหน้า, **ขมุ** ราตุ ในความออก, **ตูนาทิ** ปัจจัย อุป
ลักษณ์อยู่หน้า แปลงปัจจัยทั้ง ๓ ตัว (ตูนาทิปัจจัย คือ **ตูน**, **ตุวา**, **ตุวน**) เป็น **ย** ราตุมี **มุ** เป็นที่สุดอยู่หน้า
แปลง **ย** กับที่สุดราตุเป็น **มุม** ฯ

ให้เวลา ๓ ชั่วโมง.

ข้อแนะนำการตอบปัญหา

ในการเฉลยปัญหาไวยากรณ์นี้ ผู้เฉลยเลือกใช้รูปแบบ “การตอบแบบหวานคำถ้า” กล่าวคือ การนำ
ข้อความในคำถ้ามาเรียบเรียงเป็นประโยคคำตอบที่สมบูรณ์ เพื่อให้นักเรียนคุ้นเคยกับการเขียนตอบที่ชัดเจน
สวยงาม และลดความผิดพลาดในการลือความหมาย ซึ่งเป็นรูปแบบที่นิยมใช้ในการสอบวัดผลธรรม-บาลี
สนามหลวง โดยมีหลักการง่ายๆ คือ “ถ้าอย่างไร ตอบอย่างนั้น” และเมื่อถ้า “จะ...” ให้ตอบ “ได้...”

ทั้งนี้ ไม่ควรใช้รูปแบบการตอบแบบเจาะจง (ตอบล้วน) เพราะจะทำให้คำตอบดูหัก ไม่สวยงาม และลือ
ความหมายไม่ชัดเจนว่ากำลังตอบในประเด็นใด ซึ่งอาจสร้างความลำบากให้กรรมการในการพิจารณา
คะแนนได้